

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica contra horum temporum hæreses

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

Ver. 2. Pœnitentiam agite.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39546

Ver. 2. *Pœnitentiam agite.*

VERTIT hic Beza, vertuntque alij hæretici, *Respiscite*, acerrimeq; contendunt pœnitentiam quam prædicauit Ioannes, posteaque Christus & Apostoli, nihil aliud fuisse quam respiscientiam, id est, mutationem vitæ in melius, absque vlllo necessario dolore, vel satisfactione pœnali adiuncta: & vocem græcam hoc loco μετανοεῖν qua voce Christus quoque & Apostoli semper vtuntur, nihil aliud significare. Contendit hoc loco Beza acerrimè hoc totum probare: & quia sæpius hæc vox recurret, hæreticorum corruptioni semel respondendum est. μετανοεῖν (ait Beza) propriè significat, post factum sapere, & de errore admissio ita dolere vt corrigas: quod latinis propriè significat respiscere: μεταμελῆσαι verò declarat post rem aliquam factam sollicitum esse & anxium, pro quo latini dicunt pœnitere. Neque enim propriè complectitur vitæ & consilij mutationem in melius, sed simpliciter sollicitudinem quandam & displicentiam exprimit. Itaque Matthæus de Iuda proditore loquens μεταμελῆσαι inquit, ἀμετῆσαι: non μετανοεῖν, tristitiam significans à qua absorptus est. Sic apud Paulum 2. Cor. 7. μεταμελῆσαι declarat dolorem capere ex eo quod factum erat: & ad Rom. 11. dona Dei dicuntur ἀμετῆσαι, id est, eiusmodi vt non possint ipsi displicere, quum semel placuerunt. Quod hebræis declarat vocabulum בתוּמָה quum μετανοεῖν potius significetur verbo שׁוּב vnde תשובה conuersio. Itaque Petrus Act. 3. quum μετανοεῖν dixisset, statim subiunxit ἄλλα ἔτι παύετε, vt illud explicaret. Idem facit Paulus Act. 16. Ergo μετανοεῖν & μετανοεῖν vbiq; interpretabimur respiscere & respiscientiam: idq; ob hanc potissimum causam

B 3 quod

Pœnitentia vocabulum.

Beza argumenta contra Pœnitentia vocabulum.

Latinae
Ecclesiae
perpetua
phrasid
defenditur.

quod multi imperiti occasionem ex hoc dicendi genere arripuerint falsarum opinionum de satisfactione, quibus hodie agitur Ecclesia. Haec haecenus Beza, omnem hucusque ecclesiasticum loquendi modum, & totius Scripturae Latinae perpetuam phrasim sua nouitate deprauans. Caterum *penitentiam agite*, hoc loco, graece μετανοείτε, non simplicem resipiscentiam significare, qua corrigitur quod perperam factum fuit (qui penitentiae effectus potius est quam ratio & natura) sed actionem quandam poenalem, quae in dolore ex peccatis anxio, & in satisfaciendi studio ac labore consistat, ex alijs Euangelicis & Apostolicis literis manifestè ostendetur. Infra cap. 12. de Niniuitis dicitur quod *penitentiam egerunt* μετανοήσαντες in praedicatione Ionae. Illam autem penitentiam non fuisse simplicem resipiscentiam aut mutationem in melius, sed actionem valde poenalem in ieiunio, sacco & cinere susceptam, Ionae cap. 2. legimus, de qua lege Basilium in sermone habito in fame & siccitate. Sic rursus infra cap. 11. de Tyrijs & Sidonijs ait Christus. *Olim in cilicio & cinere penitentiam egissent* μετανοήσαντες. De Esau scribit Paulus, *Non inuenit penitentiae locum* μετανοίας τόπον, quoniam cum lachrymis inquisisset eam. Heb. 12. Vbi ipse Beza vertit *penitentiam*, non resipiscentiam, & fatetur accipi pro dolore quem aliquis ex re praeterita accipit, & addit Paulum vsurpare vocem μετανοίας pro μεταμέλειαν. Sed S. Chrysostomus theologus Graecus, graecaque linguae peritior, vocem μετανοίας hic proprie ab Apostolo accipi affirmat. docet autem penitentiam hanc etiam cum lachrymis coniunctam, veram penitentiam seu μετανοίαν non fuisse, non quia dolorem habuit adiunctum, vt Beza fingit, sed quia iustus & legitimus ille dolor non fuit. Vnde postea dicit. *Judas penituit*

Beza refutat Chrysostomum.

penituit (μετάνοια) sed malè. Laqueo se namque suspendit. Vbi per verbū μετάνοια, illud expressit Chryso-
 stomus quod per verbum μεταμέλειν expressit
 Matth. græcus à Beza citatus. Sed addit Chryso-
 stomus. Penituit & Esau, vel potius non penituit; la-
 chryme quippe ille non erant pœnitentiæ & μετανοιας,
 ἀλλὰ ἐπιρροιας καὶ θυμοῦ, sed doloris & iræ. Penituit &
 David dicens, lauabo per singulas noctes lectum meum. Hęc
 Chryso-
 stomus semper vtens verbo μετανοεῖν. Sane
 quum Christus dicit iustos non indigere pœnitentiā, Luc. 13.
 οὐ χρείαν ἔχειν μετανοιας, satis ostendit pœnitentiæ
 vocabulo actionem aliquam pœnalem notari,
 quam iustos subire non est opus. Sed vnus Apo-
 stolij locus 2. Cor. 7. huius vocis proprietatem eui-
 denter ostendit. Et si contristauit vos in epistola, non me
 pœnitet: & μεταμελομαι, id est, non muto factum, nec
 aliter fieri vellem, & si pœniteret vidēs quòd epistola il-
 la & si ad horam vos contristauit: id est, & si tunc mal-
 lem me non fecisse, facillè prœuidens quòd saltem
 ad tempus illa epistola vos deberet contristare.
 Nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contris-
 tati estis ad pœnitentiā: εἰς μετανοιαν. Contristati enim
 estis secundum Deum, id est, propter offensum Deū.
 Quæ autem secundum Deum tristitia est, pœnitentiā in
 salutē stabilem operatur. μετανοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον
 καταργεῖται. Pœnitentiā salutarem operatur, de
 qua postea non pœnitebit, vel quam semel factam
 nemo vellet infectā. Hoc in loco μετανοιαν accipit
 Paulus pro pœnitentiā propriè dicta, id est pro tri-
 stitiā peccati secundū Deū, quā salutarem tristitiā vo-
 cat, & cuius præclaros effectus in sequentibus de-
 scribit. Μεταμέλειαν verò accipit pro noua animi
 mutatione qua id nollemus factum quod feci-
 mus, aut contrā: & sic ad Rom. 11. dona Dei vo-
 cantur ἀμεταμέλητα, id est, quæ semel collata non

Beza argu-
 menta re-
 futantur.

vult non contulisse. Nam & sic Gen. 6. *Pœnitent me fecisse hominem*: apud 70. est μεταμεληθη: & in textu hebraico נחמתי à verbo נחם, quod Beza vult displicentiam cum dolore significare, quasi illa in Deum cadere possiet.

Quod autem Petrus Act. 3. & Paulus Act. 16. cum verbo μετανοήσατε adiunxerunt καὶ ἐπιστρέψατε, id est, *Pœnitentiam agite & conuertimini*, non est explicatio vocis præcedentis, vt Beza colligit, sed effectus eius ac finis. Iubet enim Apostoli prius pœnitere de anteaactis, & postea conuerti ad Deum per vitæ nouitatem. Quare in alia concione Petrus quum dixisset, *Pœnitentiã agite, μετανοήσατε*, adiunxit: *et baptizetur vnusquisq; vestrũ*, quod nemo dubitat distinctum quid esse à pœnitentia, & quod eam comitari debeat. Porro quod ad duo illa verba hebraica attinet, נחם & שׁוּב quæ duabus græcis vocibus μεταμελεῖν & μετανοεῖν respõdere Beza vult, certũ est apud hebræos illa duo in eadem significatione inueniri; & vtrumque conuersionem seu animi ac sententiæ mutationem significare: quod vnus locus Ionæ 3. cap. ver. 10. euidenter ostendit. Vbi *conuerti Deum & ignoscere*, per illa duo נחם וְשׁוּב ponuntur. *Quis scit si Deus conuertatur & ignoscat?* Sane verbũ נחם propriè consolationem accipere significat, & per accidens sententiam mutare ad suam consolationem. Quod autem de verbo שׁוּב Beza notat per illud significare *conuerti*, vnde תשובה conuersio, sciendum est per idem verbum significari, *auerti*. Vnde משׁובה rebellio. Ideoque Iere. cap. 8. ver. 4. vbi legimus, *Qui auersus est, non reuertetur*, ὁ ἀποστροφῶν καὶ ἐπιστροφῶν, in hebræo idem verbum est, שׁוּב וְלֹא יָשׁוּב. Hoc igitur verbum vt multas

habet

Hebraica
verba Be-
za: noui-
tate non
adiuuant.

habet significationes, sic inter cætera, pœnitentiam quoque agere significat, vt notat Pagninus. Et in Matth. hebræo habetur hoc loco תשובה אשך *agite pœnitentiam.* Quare non minus verbo μεταμελῆν quàm verbo μετανοεῖν vox illa responderet: quæ etiam apud græcos eandem frequenter significationem habent, vt vtraque mutationem in melius, vtraque etiam displicentiam anxiam significent, vt ex locis iam citatis studiosus lector deprehendet. His accedit, apud veteres Ecclesiæ scriptores, publicos in Ecclesia pœnitentes, quorum erat maximè pœnalis pœnitentia, vocari τοὺς μετανοοῦντας: vt apud Sozom. lib. 7. cap. 16. & apud Socratem lib. 5. cap. 19. vel τοὺς ἐν μετανοίᾳ ὄντας: vt apud Dionys. Areopag. Eccles. hierarch. cap. 3. in principio. Quibus ita explicatis facillè patet inanem esse hæreticorum prurimum, qui Pœnitentiæ vocabulum in Relapsionis vocem eos mutare compulit.

4. *Esca autem eius erat locustæ & mel siluestre.*

DE vestimento D. Ioan. in deserto contra hæreticorum corruptelas in Prompt. Dom. 2.
Aduetus.
Catholico disseruimus. Nunc de victu eius aspero ac vili aliquid contra eos notandum est. Nolunt enim ad vitæ eius sanctitatem ista ab Euangelistis commemorari. Dicit Calvinus in sua harmonia ad hunc locum. *Hoc Euangelista non numerat inter præcipuas virtutes, quòd rudi & austeriori viuendi formæ addictus, etiam mediocrem vsitatamque munditiem fugerit: sed quia prius dixerat montanum fuisse hominem, nunc subijcit victum & vestitum habitationi consentaneum fuisse. Mox reprehendit Catholicos, quòd perfectam ferè iustitiam in externis laruis constituent,*
B 5 & quòd